

MAGYAR
FILM

FILMKAMARAI ÉS MOZIEGYESÜLETI SZAKLAP

BUDAPEST, 1941. DECEMBER 30.

EGYES SZÁM ÁRA: 60 FILLÉR

III. ÉVFOLYAM, 52. SZÁM.

MAI TÖRTÉNET,
MAI PROBLÉMÁKKAL,
MAI SZEREPLŐKKEL

KÍSÉRTÉS

Írta: Bónyi Adorján. Rendezte: Farkas Zoltán. Zene: Fényes Szabolcs

S z e m é l y e k :

Karády Katalin, Nagy István, Bulla Elma,
Hajmássy Miklós, Halmay Tibor

Takács-film. Forgalomba hozza

HAUSZ MÁRIA FILMKÖLCSÖNZŐ
ÉS FILMGYÁRTÓ KFT.

Budapest, VII. kerület, Erzsébet-körút 9-11. szám. — Telefon: 225-209.

Mélyen tisztelt üzletfeleinek ezúton is
BOLDOG ÚJ ÉVET KIVÁNUNK!

Kovács Ödön

Sasházi András

A MAGYAR FILMZENEKAR - ZENESERVICE

1941. évben a következő filmek zenei felvételeinél
működött közre:

Lángok

Ma, tegnap, holnap

Balkezes angyal

Kegyelmes úr rokona

Elnémult harangok

Európa nem válaszol

Akit elkap az ár

Havasi napsütés

Leányvásár

Édes ellenfél

Ne kérdezd, ki voltam

Szüts Mara házassága

Három csengő

Háry János

Bob herceg

Bűnös vagyok

Cigány

Néma kolostor

Szabotázs

Miért?

Egy éjszaka Erdélyben

Kisértés

Régi keringő

Lelki klinika

Intéző ur

Régi nyár

Kádár kontra Kerekes

Maske in Blau

Minden időben hívható telefonok:

144-676, 424-479

FILMKAMARAI ÉS MOZIEGYESÜLETI SZAKLAP

III. ÉVFOLYAM, 52. SZÁM.
BUDAPEST, 1941. DECEMBER 30.

Megjelenik minden hétfőn.

Főszerkesztő:
ÁGOTAI GÉZA dr.

Felelős szerkesztő
VÁCZI DEZSŐ

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Budapest, VI., Bajza-utca 18.

Telefon: 220—855, 422—961.

Postatakarékpénztári
csekk számla száma: 15.410.

Kiadótulajdonos:

a Színművészeti és Filmművészeti
Kamara.

Felelős kiadó:
Lieber László dr.

Kiadóhivatali főnök:
Gyimesy Kásás Ernő

Előfizetési ár:

egy évre . . . . . 30 pengő
fél „ . . . . . 16 pengő

A szerkesztők címe:

ÁGOTAI GÉZA dr.

Iroda: VIII., Sándor-utca 7. Tel.: 143—510.

Lakás: XI., Fűrj-utca 4. Tel.: 257—036.

VÁCZI DEZSŐ

Iroda: VIII., Sándor-tér 3. Tel.: 144—424,
144—425.

Lakás: VIII., Üllői-út 42. Tel.: 136—386.

Készült a Centrum Kiadóvállalat Rt.
nyomdájában

Felelős üzemvezető: **Schmaller János**

Budapest, VIII., Gyulai Pál-utca 14.
Telefon: 144—422, 144—423.

TARTALOM:

Búcsú három évtől	1
Kommentár Castiglione Henrik karácsonyi tárcájához	2
Hatósági gondnok veszi birtokba az amerikai filmvállalatokat	2
Az OMME 31. évi rendes közgyűlése	3
Mozi:	
Az améta-rendelet és a filmdrágító Mezey Károly dr.	10
A világitás-korlátozások enyhítése a filmszínházaknál	12
Az améta-kölcsöndíj kiszámításának új rendelete	12
Hírek	12
Híradók	III
Premierfilmszínházak műsora	III

Hirdetők:

Hausz Mária	I
Magyar Filmzenekar	II
Rózsavölgyi	II
UFA	5
Kodak	6
Léna	7
Sabaria	I
Tobis	9
Adler	10
Molnár	III

Búcsú három évtől

Kiss Ferenc búcsúszavai multheti számunk vezető helyén az egész szakmára a meglepetés erejével hatottak. A három évvel ezelőtt életrehívott Filmkamara két esztendeje húzódó átszervezésével kapcsolatban számolni kellett azzal, hogy a színművészeti és filmművészeti főosztályok szétválasztásakor a vezetásban személyi változásnak kell bekövetkeznie. A várva-várt átszervezés ügye azonban egyre késett. A kiszivárgott, nemhivatalos értesüléseken felül semmiféle illetékes nyilatkozat nem erősítette meg azt a hirt, hogy az új kamarai rendelet 1941 végén vagy 1942 elején megjelenik. A filmfőosztályt vezető miniszteri biztos búcsúja tehát váratlanul érte a szakembereket, Kiss Ferenc a búcsúszavaiban közelebbről nem jelölte meg a várható fejleményeket.

A miniszteri biztos nyilatkozatából annyi mindenesetre megállapítható, hogy az 1938 végén megalakult Filmkamara első küzdelmekben gazdag korszaka végetért. A jelzett átmeneti idő után várható tehát az önálló Filmkamara megszervezése. Reméljük, hogy az átmeneti idő nem fog hosszúra nyúlni és az új Kamara minél előbb megkezdheti működését. Bizunk abban, hogy a Kamara új szervezetének felépítésénél illetékesek figyelembe vették mindazt a tapasztalatot, amelyet a Kamara első évi működésének tanulságai alapján annakidején a kamarai szakértő bizottság részletesen írásba foglalt.

A filmszakmától búcsúzó Kiss Ferenc — nyilatkozata értelmében — az átmeneti időre továbbviszi a filmfőosztály ügyeit. Az önálló Filmkamara megteremtése után azonban visszavonul a filmszakmában három éven át betöltött, felelősségteljes őrhelyéről. Értesülésünk szerint a távozás megmásíthatatlan szándéka. A jövőben teljességgel színpadi és filmalkításainak, valamint a fiatal színésznevelésnek nevelésének kívánja szentelni minden idejét.

A távozó miniszteri biztos szép szavakkal fejezte ki köszönetét és elismerését a filmszakma minden tagjának, aki támogatta őt törekvései megvalósításában, — Karácsony ünnepén a megértés és szeretet jegyében kívánta az új Kamarában egyesítendő filmszakmának, hogy jöközött egyetértésben, vállvetett munkával szálljon sikra a magyar filmre váró nemzeti feladatok megvalósításáért.

Kiss Ferenc búcsúszavait legszebben úgy köszönheti meg a szakma, ha minden igyekezetével kiveszi a részét a jókívánságok valóra váltása közben nekünk jutó feladatok elvégzésében. Köszönetünk azonban nem volna teljes, ha meg nem állapítanánk, hogy az elmúlt három esztendő a nemzeti magyar filmgyártás megteremtéséért folytatott küzdelem hőskorát jelentette. A Filmkamara első elnökének majd miniszteri biztosának számtalan hálátlan feladatra kellett vállalkoznia, amelynek megingathatatlan betöltéséhez csak a nemzeti cél megvalósításában vetett törhetetlen hit adhatott kellő erőt. Hogy a cél eléréséhez mindig, mindenben a leghelyesebb utat választotta-e, csak a későbbi idők eredménye fogja megmutatni. Annnyit mindenesetre megállapíthatunk, hogy a keresztény, magyar filmszakma kialakításában amely a nemzeti filmművészet megteremtésének legfontosabb előfeltétele, az elmúlt három év alatt óriási lépésekkel haladtunk előre. Történt mindez akkor, amikor a Kamara csonka felépítésével csak félkarral küzdhetett eszméiért. Az önálló, egységes Filmkamara sokkal hathatósabban fejezheti be azt a munkát, amelyet a legnehezebb kezdeti években a félkarú filmfőosztály Kiss Ferenc irányítása mellett eredményesen készített elő. A Filmkamara első vezetője azzal a tudattal távozatott hároméves munkásságának színhelyéről, hogy az egész filmszakmában emlékezetes marad neve, mely a nemzeti magyar filmgyártásért folytatott küzdelem legnehezebb első három évével összeforrt.

Kommentár Castiglione Henrik karácsonyi tárcájához

Multheti, karácsonyi számunkban tárcát közöltünk Castiglione Henriktől *Svájci mozaik* címen. Régi szaktársunk és lapunk állandó munkatársának írását, szakmai érdekességei miatt, készséggel közöltük. A tárca bevezetésében foglalt filmpolitikai rész azonban annyira egyéni ízű, hogy az természetesen ellentétben áll a mi felfogásunkkal.

Castiglione Henrik véleményével szemben: *a filmnek, igenis, nemzetinek kell lennie!* Mint a *Filmkamara* hivatalos lapja, három esztendőn át küzdöttünk a magyar nemzeti film mellett és állandóan azon igyekszünk, hogy a kialakítandó új Európában a magyar filmnek is meg legyen a méltó helye. Szükségesnek tartottuk, hogy Castiglione Henrik tárcájához a multhétről elmaradt kommentárunkat a fentiekben megadjuk.

**Boldog Új Évet
Kíván**

P. KISS PÁL
grafikus

Hatósági gondnok veszi birtokba az amerikai filmvállalatokat

9.200/1941. M. E. számú rendelet az egyes filmkölcsonzó-vállalatok gondnoki kezelése tárgyában

(Megjelent a BUDAPESTI KÖZLÖNY 1941. december 25-i, 291. számában.)

A m. kir. minisztérium a honvédelemről szóló 1939:II. 112., 159. és 212. §-ában foglalt felhatalmazás alapján a következőket rendeli:

1. §.

A m. kir. kereskedelem- és közlekedésügyi miniszter gondnoki kezelés alá helyezheti a belföldön működő olyan filmkölcsonzó-vállalatot, amelynek vagyona egészben vagy részben az országgal hadiállapotban lévő állam polgárait, lakosait vagy ott székhellyel bíró jogi személyt illet meg.

2. §.

A vállalat gondnoki kezelésének céljára a kereskedelem- és közlekedésügyi miniszter a vállalat költségére és veszélyére gondnokot rendel.

A hatósági gondnok a vállalatot birtokba veszi.

A hatósági gondnok a vállalatra nézve minden jogcselekményre jogosult.

A gondnok a jelen rendelet hatálybalépése előtt már forgalomba hozott filmek felül új filmeket forgalomba nem hozhat, még akkor sem, ha a film kölcsönzése tekintetében a vállalat már korábban kötelezettséget vállalt. Ennek a korlátozó rendelkezésnek a szempontjából közömbös az, hogy a film nyilvános előadását az Országos Mozgóképvizsgáló Bizottság engedélyezte-e vagy sem.

3. §.

A gondnoki kezelés tartama alatt a vállalat birtokosának, a vállalati szerveknek és általában a hatósági gondnokon kívül bárki másnak a vállalatra vonatkozó rendelkezései és képvisleti jogosultsága szünetel.

A vállalat cégét a hatósági gondnok akként jegyzi, hogy az eddigi céghez névalírást csatolja ezzel a toldattal: „hatósági gondnok”.

4. §.

A gondnoki kezelés alá helyezett vállalat üzeméből származó s a folyó

kiadásokra nem szükséges felesleget zárolt számlára kell valamely, a Pénzügyi Központ I. kurájába tartozó pénzügyintézetnél elhelyezni.

5. §.

A gondnok működését a kereskedelem- és közlekedésügyi miniszter akár közvetlenül, akár megbízottja útján ellenőrzi. A miniszter a gondnokot kezelési utasítással láthatja el.

A hatósági gondnoki kezelést a kereskedelem- és közlekedésügyi miniszter szünteti meg, ugyancsak a miniszter menti fel a gondnokot tiszte alól.

6. §.

Amennyiben a cselekmény súlyosabb büntető rendelkezés alá nem esik, kihágást követ el és két hónapig, háború idején hat hónapig terjedhető elzárással büntetendő a vállalatnak az a birtokosa (részvényes tagja), képviselője, alkalmazottja vagy valamelyik szervének tagja, aki a hatósági gondnok működését szándékosan akadályozza vagy megghiúsítja. A pénzbüntetésre az 1928:X. törvénycikk rendelkezései irányadók azzal, hogy a pénzbüntetés legmagasabb összege nyolcezer pengő. A pénzbüntetés átváltoztatására és a kihágás elévülésére az 1939:II. t.-c. 212. §-ának (4) és (5) bekezdésében foglalt rendelkezések nyerne alkalmazást.

A kihágás miatt az eljárás a közigazgatási hatóságnak, a rendőrség működési területén pedig a m. kir. rendőrségnek, mint rendőri büntetőbírósnak hatáskörébe tartozik. Az 1929:XXX t.-c. 59. §-a (1) bekezdésének 3. pontja alkalmazása szempontjából szakminiszternek a kereskedelem- és közlekedésügyi minisztert kell tekinteni.

7. §.

A jelen rendelet a kihirdetésének napján lép hatályba.

Budapest, 1941. évi dec. hó 24-én.

Bárdossy László s. k.
m. kir. miniszterelnök.

Boldog új évet kíván
igen tisztelt olvasóinak

α
MAGYAR
FILM

szerkesztősége
és kiadóhivatala

Az OMME 31. évi rendes közgyűlése

Megírtuk multheti számunkban, hogy az Országos Magyar Mozgóképipari Egyesület december 21-én, vasárnap délelőtt tartotta meg 31. évi rendes közgyűlését saját helyiségében. A lapzártakor lezajlott közgyűlésről azonban csak ezúttal áll modunkban részletes

tudósítást közölni.

A nagyszámban megjelent tagok először a „Magyar Hiszekegy”-et imádkozták el, majd Pogány Frigyes dr., ny. h. államtitkár, az OMME elnöke mondta el alább következő magasívelésű bevezető beszédét:

Pogány Frigyes megnyitója

Tisztelt Közgyűlés!

Ha próféta volnék és a jövőben csillogó szépségeket látnék, hajlandó lennék akár órákon át is beszélni s akkor bizonyára önök is szívesen hallgatnának meg, de mert nincsen jóstehetségem, tartózkodni fogok jövőbeli képek vetítésétől, már csak azért is, mert félek, hogy esetleg olyan területekre tévednék, amelyeken járnok ma még tilos. Inkább a jelenről beszélek tehát.

Van egy régi-régi, nagyon ismert mondás: *Historia est magistra vitae*. A történelem az élet tanítómestere. Nem vonom kétségbe ennek a megállapításnak helyességét. Tényleg sokat lehet tanulni a multakból abban a tekintetben: hogyan éljünk s bizonyos esetekben miként cselekedjünk. S a történelmi események és példák nevelnek és animálnak is. De ma már a történelem mégsem százszázalékban biztos tanítómester. Talán az volna, ha igaza volna a híres keleti bölcsnek, aki szerint állítólag nincsen új a nap alatt. Csakhogy nincs igaza. Napról-napra új dolgokat látunk, tapasztalunk és szülünk. Mi, filmesek is a magunk életerén. Szinte napról-napra új csodák születnek: a tudománynak, az erő feszítésének, a szeretetnek, a hősiességnek új csodái. Melyik ókori próféta vagy középkori jósló látta meg ezeket s hol jegyzett fel Clío ezekhez hasonlót?

En végiglapoztam és megírtam Egyesületünk harmincéves történetének adatait és rajzát s mégsem tanultam ehőből annyit, hogy a mai történések irányítására vagy akárcsak megítélésére biztos vezetőfonalat kaptam volna. Megérzés és intuición kell ahhoz, hogy az élet fejlődését helyes irányba terelhesük. Ezek nélkül könnyen tévutakra tévedhetünk s szerepünk kimerülhet abban, hogy az éppem adódó, a mások által teremtetett helyzetekkel kénytelen-kelletlen megalkudjunk.

T. Közgyűlés!

Az első világháború után a nemzeti és faji gondolat a népünk és fajvédelem eszméje a népek többségében szinte elemi erővel tört uralomra. A győzők ennek erejével igyekeztek letipró uralmukat megtartani, a legyőzöttek ennek erejével törekedtek amazok igáját lerázni. Hogy milyen eredménnyel, azt a most dúló második világháború eseményei illusztrálják. A most el-

mult héten három egyesület közgyűlésén vettem részt. Az elsőt ma egy hete. Az elnök keserű szavakkal ostromozta a magyarokat azt a veszes tulajdonságát, hogy hamar felejt és könnyen megbocsájt s aggodalommal telt mondatokban szótottotta fel hallgatóságát arra, hogy fiait és lányait s általában a magyar ifjúságot az 1919 év szörnyűségeire figyelmeztetni senki el ne mulassza. A másodikon a külföldi és a nemzetiségek közé ékelt hazai magyarság érdekében zajtalanul folyó győnyörű munkáról számoltak be, a harmadikon pedig a magyarság boldogabb jövőjének útját építő

munka mikéntjét tárgyaltuk.

Ime: mind a három szervezet a magyar főjvedelem zászlaját lobogtatja s annak harcterén küzd.

Miért említettem meg ezeket? Azért, tisztelt közgyűlés, mert két évvel ezelőtt a mi szerény Egyesületünk is a sorompóba lépett ezen a területen, a maga lehetőségei között. Voltak aggodalmak, támadtak itt önként érthetően nehézségek is, de ezek legyőzettek, mert van egy „fortis et tena propositi vir”, egy erős és állhatatos férfiú, aki ezt irányítja s aki ezzel a munkájával, hitem szerint, lerakja az alapot az önálló magyar Filmkamara megépítéséhez és amelyben minden filmérdekeltség összefogva munkálkodhatik. Egyébként a titkári jelentés bizonyára erről is be fog számolni.

A tappsal és éljenzéssel fogadott megnyitóbeszéd után a közgyűlés tárgysorozata szerint a titkári jelentés következett, amelyet Erdélyi István dr. titkár adott elő:

Erdélyi István titkári jelentése

Tisztelt Közgyűlés!

Egyesületünk 32-ik rendes közgyűlése alkalmából előterjesztendő jelentésem előtt szükségem tartom hangsúlyozni, hogy ez alkalommal a jelentéseimben megszokott alaposságot és részletesebbeket el fogom hagyni. Ugyanis az elmúlt esztendőben oly mértékben torlódott a szakmára kiható, valamint szakmánk belső eseményei, hogy azok részletes méltatása igen esinos kötetet tehetne ki; már pedig ma sem én nem jutok hozzá, hogy kötetnyit írjak, sem pedig szakértáim türelmét egy ilyen hosszú és nagy terjedelmű munka felolvasásával nem kívánom terhelni.

Éppen ezért csak általánosságban fogom méltatni a szakmai élet különböző vonalain történt jelentékenyebb eseményeket és jóformán távirati stílusban megemlíteni a kevésbé fontosakat.

Ezzel szemben szíves engedelmiükkel három időszerű és fontos szakmai kérdést a részletes jelentés előtt külön kiemelve kívánok taglalni.

Ez a három kérdés a következő: 1. a magyar filmgyártás gazdasági helyzete; 2. szakmai tisztogatási eljárások kérdése és 3. a filmkölcsondíjak alakulásának kérdése; különös tekintettel az Arkormánybiztosság működésére, a kötelező améta-rendeletek és a testvéregyesületek kebelében mutatkozó különböző mozgólódásokra.

A MAGYAR FILMGYÁRTÁS GAZDASÁGI HELYZETE

A magyar filmgyártás gazdasági lehetőségének taglalása során mindenképp boldog örömmel konstatalom, hogy az ez év folyamán bekövetkezett országnagyobodás, és pedig a Délvidéki és bácskai területeknek az anyaországhoz való visszaacsatolása épp úgy hozzájárult a magyar filmgyártás további megerősítéséhez, mint ahogyan a világháború következtében előállott európai filmönellátás szükségsszerű megszervezése hozzájárult a magyar film európai piacainak kibővítéséhez.

PIAC-NOVEKEDÉS

Ma, amikor a fenti piacnagobodásokkal kapcsolatban jobbról és balról

annyi téves hozzászólás és sokszor hangulatkeltő hamis megállapítás hangzik el, célszerűnek látszik, hogy ezekkel szemben röviden felallítsuk a mérleget: vajjon az eddigi fejlődés hogyan befolyásolta a magyar filmgyártás helyzetét? Mindenekelőtt le kell szogoznunk, hogy 1938-ban a trianoni Csonkaországban kerek számban 500 normál mozgósínház működött. Ez egyes országreszek visszaterésével és pedig a Felvidék és Kárpátaljával mintegy 65 mozgósínházat, a keleti országreszekkel 40 mozgósínházat, a déli országreszekkel mintegy 80 mozgósínházat, vagyis összesen mintegy 185 mozgósínházat kapott vissza a magyar filmszakma; vagyis az országos mozipark növekedése 33%-ot tett ki. Ha azonban figyelembe vesszük, hogy ezek a mozgósínházak túlnyomórésztben hetenkent egyszer-kétszer játszó kisvárosi és falusi mozik és hogy a fővárosi 80 mozgósínház kölcsönforgalmát már a trianoni Magyarország idején is kb. ugyanannyit tett ki egy magyar filmmel, mint a többi 420 vidéki mozi forgalma együttvéve, úgy azonnal érthetővé lesz, hogy ez a mintegy 33%-os mozipark-növekedés a magyar filmek kölcsönforgalmát nem 33%-al hanem csak mintegy 20—25 százalékkal emelte.

EXPORT-CSÖKKENÉS

Ugyancsak a tárgyilagosság kedvéért kell megállapítanunk, hogy ezekkel a területnövekedésekkel párhuzamosan megszűnt a magyar filmek csehszlovákiai exportja, minthogy az önálló Szlovákia fennállása óta egyetlen magyar filmet sem engedett be. Megszűnt továbbá az úgynevezett jugoszláv-export és helyette a mintegy fele értékű horvátországi export-lehetőség maradt; vagyis a területnövekedés következtében emelkedő belföldi bevételnek van bizonyos ellentétele e két külföldi piaccal kapcsolatban. Ezeket az ellentételeket az egyes filmeknél átlagosan a filmforgalom 5%-ának lehet tekinteni. Az egyéb európai piacokkal kapcsolatban meg kell állapítanom, hogy egyelőre még állandó exportpiacnak csupán az olaszországi és bul-

**Boldog új évet kíván
t. üzletfeleinek**

a

HOLLAY ÉS TSA FILM

Dr. Hollay István Pázmány János

Veress Gábor ügyvezető

gáriai piac tekinthető, amelyek ma egy átlagosan jó magyar filmért 25.000 pengőt fizetnek, sajnos ezeknek a tétéleknek is megvan az ellentétele nevezetesen a korábbi amerikai exportnak a végleges kiesése; ez pedig filmenként, mintegy 8000 pengő, ilyenformán az olasz és bolgár piaccal kapcsolatos bevételi többlet csakis mintegy 17.000 pengőt tesz ki, vagyis az átlagos bruttóforgalomhoz viszonyítva, mintegy 10%-ot.

ÚJ EXPORT-LEHETŐSÉGEK

Igaz, hogy filmjeinket szórványosan vásárolja még Görögország, Törökország, Svédország, sőt egy-két kötés van már Dániával és Norvégiával is. Igaz továbbá, hogy komoly reményeink vannak az említett országokon kívüli, mintegy 15 európai országban való elhelyezkedésre is, azonban ezek a lehetőségek annyira esztelenek, s a többi országok vásárlásai olyan szórványosak, vagy jelentéktelen összeget tesznek ki, hogy a magyar filmgyártás reális kalkulációja szempontjából figyelembe alig vehetők.

GYÁRTÁSI KONJUNKTÚRA ?

Ilyenformán tárgyilagosan meg kell állapítanunk, hogy az országnagyobbodás és a külföldi filmexport nagyobb mértékű megnyílása összesen mintegy nettó 30%-os bevételi emelkedést jelent a magyar filmgyártásnak, amivel szemben áll az a tény, hogy a filmgyártási költségek a mai napig átlagosan 40%-os emelkedést mutatnak. Ha figyelembe vesszük, hogy e háborút megelőzően a magyar filmgyártás általában ráfizetéses vállalkozás volt, amely létezését jóformán teljességgel annak köszönhette, hogy a magyar filmkölcsönző-vállalatok egymásközi versenyükben inkább produkáltak még üzleti ráfizetés mellett is egy-egy magyar filmet, csak hogy a külföldi filmjeiket a versenytársaiknál kedvezőbb feltételek mellett tudják ügyfeleiknek, a mozgósínházaknak kihelyezni, akkor csodálkozunk kell, hogy ilyen eltérődés mellett mégis miért beszélnek és miért beszélünk mi magunk is a magyar filmgyártás viszonylagos jó konjunktúrájáról.

A KÖLCSÖNDÍJ-FORGALOM JAVULÁSA

A kérdés magyarzatához tartozik, hogy a belföldi piacon a magyar filmek kölcsöndíj-forgalma lényegesen megjavult. Ennek egyik oka az általános kereseti viszonyok megjavulása, melynek következtében a mozgósínházak bruttó forgalma a háború kezdete óta mintegy 20-35%-os emelkedést mutat. Másik oka az améta-rendelések részbeni végrehajtása, amely lehetővé tette, hogy néhány olyan mozgósínház, amelyik korábban a rendkívül kedvező piaci helyzetet kihasználta és aránytalanul kicsiny kölcsöndíjakat fizetett, újabban kénytelen arányosabb és így magasabb kölcsöndíjakat fizetni. Ugyancsak jótékony hatással volt a magyar filmek eredményeire a zsidótörvényekkel kapcsolatos és különösen a fővárosban érezhető gazdasági átállítódása. Ennek következtében a magasabb helyárú premierszínházaknak korábban túlnyomó részben a jó kereseti viszonyok között élő zsidóságból álló közönség jórészt kieserlődött és helyét a fogyasztóképességben megnövekedett erejű keresztény középosztály foglalta el. Az a keresztény középosztály, amelyik nemcsak, hogy nem kerül el a magyar

RÓZSAVÖLGYI

karácsonyi ajándékai:

Szépirodalom:

MITCHELL—HEDGES:

Tengeri szörnyek

Óriási vadászkalandok. Gyönyörű könyv.

Vászonkötés P 10.—

VARÉ:

Mennyei nadrágok szabója

Pompás regény, remek olvasmány.

Vászonkötés P 6.—

Vörösmartyú művei regékben

A halhatatlan époszok, élvezetes regékben. Vászonkötés P 6.—

Zenei könyvek:

FALK GÉZA:

VERDI

A nagynevű operaköltő élete és műveinek zenei ismertetése.

Vászonkötés P 5.—

MESZLÉNYI RÓBERT:

SCHUBERT

A hányatott életű dalköltő életregénye. Vászonkötés P 5.—

SALACZNÉ ZACHÁR ILONA:

ROSSINI

A „melódia királyának” pompásan megírt élettörténete.

Vászonkötés P 5.—

Ismeretterjesztő könyvek:

BRUNTON:

A felsőbbrendű én

A jóga magyarázata nyugati ember számára. A boldogság elérésének útja.

Vászonkötés P 8.—

KRUIF:

Akik életünkért harcoltak

3. kiadás!

12 orvostanár csodálatos, életmentő találmányának izgalmas története.

Vászonkötés P 8.—

Ifjusági könyvek:

SZTRÓKAY KÁLMÁN:

A kis csillagász

A legmodernebb magyar csillagászat ifjak és felnőttek részére.

Vászonkötés P 6.40

ARÁNYI MÁRIA:

A kis háziasszony

Bakfisok és fiatalasszonyok számára. Berendezés, főzés, háztartás, élnitűdás.

Vászonkötés P 6.40

~~~~~
Kaphatók minden könyvkereskedésben

filmek előadásait egy esetleg neki nem tetsző színész szereplése miatt; hanem helyesen felfogott hazafias kötelességnek tartja, hogy a magyar filmek előadásait a külföldi filmeknél jóval nagyobb mértékben látogassa. Egyébként is örömmel állapíthatjuk meg, hogy a magyar filmek premierképesebbek lettek, amiben természetesen magyar filmgyártóinknak is jelentékeny érdemük van.

IGAZSÁGOS ÁRKIALAKULÁS

Ha tehát ma a magyar filmgyártásnak jobb konjunkciurájáról beszélünk, úgy ez szorosán összefügg a hazai mozgószínházak lényegesen magasabb költsődíjaival és azzal a kérdéssel, hogy ezek a színházak tényleges teherbírá-suknak megfelelő arányú költsődíjakat fizessenek. Minthogy azonban a filmgyártás és a filmbeszerzés terén a drágulási folyamat nem áll meg és sajnos, számolnunk kell költségeink további emelkedésével, ezért multhatatlanul fontos, hogy egyrészt a mozgószínházak teherbíróképessége a most már elodázhatalanul szükséges helyáremelés engedélyezésével feköződjék, másrészt, hogy az egész belföldi moziparkban az arányos és igazságos árki alakulást keresztül lehessen vinni.

A MAGYAR FILM MÉRLEGE

A magyar film gazdasági helyzetének tárgyilagos mérlege, mindent egybevetve a következőképpen állítható fel. A háborút megelőző években készülő 30 film között átlagosan 5 film ért el hasznót, 10 film nem jutott keresethez, de

legalább a befektetéseket visszatérítette és a filmek felénél a vállalkozást ráfizetés kísérte; ezzel szemben a mai helyzet kb. az, hogy 30 mai film közül mintegy 5 filmre fizet rá a vállalkozó; kb. 10 olyan film készül, amelyiknél a gyártó vállalkozó hasznohoz ugyan nem jut, de befektetéseit előbb-utóbb visszonlíthatja; ezzel szemben az előállított filmeknek mintegy a felénél a vállalkozó tisztességes kereskedői hasznohoz is jut és a vállalatát tovább fejlesztheti. Helyesnek tartottam ezeket az adatokat a fogalmak tisztázása céljából ehelyütt nyomtatékkal leszőgezni, mert a magyar filmgyártás fiatal fáját hatásosan csak akkor tudjuk megóvni a különböző veszedelmektől, ha mi magunk és ebben a védekezésben illetékes és nekünk segíteni hivatott tényezők állandóan világos képet kapnak szakmánk valódi helyzetéről.

A TISZTOGATÁSI ELJÁRÁSOK

A szakmai tisztogatásokkal kapcsolatban különböző közlemények láttak napvilágot, amelyek alkalmasak arra, hogy a nagyközönség előtt a magyar filmgyártó és filmkölesző szakmát, illetőleg annak tagjait ferde világításba helyezték. Ezenkívül szükségesnek tartom, hogy Egyesületünk állásfoglaljon az ellen az esetleges vád ellen, hogy a filmszakma érdekképviselete hibás abban, hogy a zsidótörvényekkel elrendelt állítás szakmánkban nem megfelelő módon vitetett keresztül.

Mindenekelőtt meg kell állapítanunk, hogy régi tagjaink túlnyomó része a zsidótörvény félreérthetetlen rendelkezéseit kötelességtudással és becsülete-

sen hajtották végre. Ezt bizonyítja, hogy ezeknél a tagjainknál lefolyt vizsgálatok vagy egyáltalán nem állapítottak meg semmiféle szabálytalanságot, vagy pedig csak a rendkívül komplikált bejelentési kötelezettségekkel kapcsolatban, vagy a személyi lapok elkészítése ierén állapított meg formális hibákat, vagy mulasztásokat. Másképp áll azonban a helyzet a második zsidótörvény 11. §-ának 2. bekezdésében foglalt intézkedések végrehajtása tekintetében. Ez a rendelkezés ugyanis a következőképpen szól: „Mozgóképet előállító, forgalombahozó, vagy előadó vállalatok igazgatója, az igazgatási tennivalókat ellátó művészi ügyvezetője, ügykezelője és egyéb olyan alkalmazottja, aki a mozgóképelőállításában, forgalombahozatalában vagy a műsor megállapításában irányító befolyással működik, zsidó nem lehet.” Ugyanennek a törvénynek a végrehajtási utasítása a mozgószínházak műsorkötőivel kapcsolatban megállapította, hogy a mozgószínházak műsorkötője nem lehet zsidó. Ezeknek az intézkedéseknek a szakmai értelmezése körül keletkeztek azok a félreértések, amelyek az Értelmiségi Kormánybiztos úr ömélőóságának sokat emlegetett gyors és szigorú intézkedéseit maga után vonták.

KÖLCSONOSZTÁLYVEZETŐ, UTAZÓ

A szakma filmvállalatai ugyanis a törvényt úgy értelmezték, hogy a vállalatokról mind az előállításnál, mind a forgalombahozatalnál a vállalat igazgatója, vagy ügyvezetője végzi az irányító tevékenységet, míg a vállalat egyéb be-

Az elmúlt évben beigazolódott:

Jól jár, aki az Ufával tart!

Az új esztendőben is ez áll:

AZ UFA-filmek kasszasikert jelentenek!

**A SIKER JEGYÉBEN
BOLDOG ÚJ ÉVET KIVÁN**

az

igazgatósága

esztétikai, így a kölcsönosztályvezető, eladási tisztviselő és utazó, a vállalatnak irányított alkalmazottjai, akik a törvény hatálya alá nem is tartoznak. Ezeket tehát, mint a többi értelmiségi alkalmazottakat, a törvényben megállapított százalékos keretek betartása mellett, továbbra is lehet alkalmazni. Tagjainkat ebben a meggyőződésükben megerősítette egyszerűen az a körülmény, hogy a zsidótörvények szakmai végrehajtására hivatott Filmkamara semmiféle módon nem figyelmeztette a vállalatokat a törvény ilyen értelmezésének helytelenségére; az Értelmiségi Kormánybiztosság pedig a vállalatok féltékeny benyújtott és az ilyen minőségben alkalmazott zsidó tisztviselőket feltűntető kimutatásait észrevételek nélkül vette tudomásul; továbbá, hogy a magyar állami Hunnia filmgyár kölcsönosztályán ilyen beosztásban egészen az év augusztusáig két zsidó tisztviselő is működött. Teljesen érthető tehát ilyen előzmények után, ha az Értelmiségi Kormánybiztos úrnak a folyó filmszezón megkezdésekor az év augusztusában tartott értekezleteken kifejtett ezen álláspontja, mely szerint a vállalatok kölcsönosztály-vezetője és utazója ugyancsak a törvény hatálya alá esik, vagyis olyannak tekintendő, aki a filmek forgalombahozatalára irányító befolyást gyakorol, ennél fogva ilyen munkakörben zsidónak az alkalmazása a törvénybe ütközik. Ugyanezért értesült a szakma arról is, hogy a filmek sajtóreklámjának az intézése szintén irányító tevékenységnek számít és ezt ugyancsak szigorúan tilos zsidóval végzetni.

EGYESÜLETI INTÉZKEDÉSEK

Az Értelmiségi Kormánybiztos úr önméltósága felkérésére Egyesületünk minden tőle telhetőt elkövetett, hogy a hirtelen elrendelt és azonnali személycserével járó átállítást tagjaink ezen a vonalon is őszintén és becsületesen végrehajtsák. Nem rajtuk múltott tehát, ha nyomatékos felhívásaink és tanácsaink ellenére mégis továbbra is tiltott működést kifejtett személyek ellen a Kormánybiztosság eljárás és talán túl szigorúnak tetsző intézkedéseket is foganatosított.

STROHMANN-ALAKULATOK

E kérdéssel kapcsolatban szükségesnek tartom még megemlíteni a következőket: Amikor a zsidótörvények intézkedései következtében a nagyobb vállalatok több zsidó kölcsönosztályvezetőt és gyakorlott utazót bocsátottak el, ezek a tisztviselők majdnem kivétel nélkül szakmai elhelyezkedést találtak. És pedig oly módon, hogy minden egyes tisztviselő talált olyan szakmabeli, vagy szakmánkívüli keresztény (személyt), aki abban a tudatban, hogy egy zsidó tisztviselőt lehet alkalmazni, filmkölcsönzői iparengedélyt váltott ki és az illető szakmába, mint egyetlen zsidó tisztviselőt alkalmazta. Természetesen az ilyen vállalatok legfőbb tőkét az illető zsidó szakember szaktudása jelentette. Ily módon majdnem pontosan annyi új filmkölcsönző-vállalat alakult a zsidótörvényeket követő időben, mint ahány jóképességű zsidó eladó lett állásfoglalóvá.

Egyesületünk vezetősége súlyos veszedelmet látott a szakmai élet ilyen alakulásában és ezt megakadályozandó, már 1929-ben rendkívül megszigorítottuk az egyesületi tagfelvételt. Majd 1940. márciusában hozott választmányi határozattal lezártuk az ilyen vállalatok előtt a tagfelvételeket és beadvánnyal fordultunk a kereskedelmi miniszter úr önméltóságához, melyben rámutattunk az ilyen módon gombamódra szaporodó strohmann-vállalatok terjedésének veszedelmére és kértük, hogy az iparengedélyek ilyen könnyű kiadásának vessen gátat; nekünk pedig adjon módot arra, hogy ezekkel a vállalatokkal szemben a tagfelvételt megtagadhasuk. Annak ellenére, hogy elnökségünket a kereskedelemügyi miniszter úr önméltósága annakidején személyesen is meghallgatta és hogy az ügy sürgős kivizsgálását elrendelte, mégis sajnálattal láttuk, hogy több mint egy éven keresztül előterjesztésünk érdemi elintézetlen maradt. Ezért az év folyamán kénytelenek voltunk az időközben felgyülemlett tagfelvételi kérelmeket alapszerűen elbírálni. Természetesen a legkevésbé sem esodálkozhatunk azon, hogy az ilyen vállalatok, ahol az iparengedély tulajdonosának majdnem semmi vagy csak nagyon csekély szak-

mai tudás, illetve tapasztalat állt a háta mögött, a zsidó eladó-tisztviselő azonnali elbocsátásra vonatkozó intézkedéseket nem tudták őszintén végrehajtani.

Bármennyire is súlyosan érintenek egyeseket az Értelmiségi Kormánybiztosság gyors és energikus intézkedései, meg kell állapítani, hogy ezek az intézkedések teljesen tiszta helyzetet teremtettek szakmánkban és végérvényesen kiküszöböltek olyan mérgező anyagokat, amelyek a mai körülmények között annyira szükséges nyugodt munka menetét akadályozhatják volna.

A KÖLCSÖNDIJAK ALAKULÁSA

A film-áralakulásokkal kapcsolatban sok cikk jelent meg szaklapunkban és ezeknek szerzői túlnyomórészt az érdekelte kismozisok, akik egyébként panaszokkal árasztották el az Árkormánybiztosságot is a filmkölcsöndíjak drágulásáért. Mint már a magyar filmgyártás általános helyzetéről szóló fejtegetéseimben említettem, iparunk további fenntartásának jellegzetes forrása a mozgószínházak tényleges teherbíróképessége szerinti kölcsöndíjak kialakítása. Anélkül, hogy kétségbevonni akarnám akár a nagyméltóságú belügyminiszter úrnak azt a jogát, hogy rendelkezzen kölcsöndíj díjhatárokat szabjon meg, akár az Árkormánybiztosságnak az illetékességét a kölcsöndíjak megállapítása tekintetében: a fogalomnak tisztázása céljából mégis szükségesnek tartom, hogy ezekről a kérdésekről néhány szóval megemlékezzem. Mindenekelőtt meg kell állapítanom, hogy a filmkölcsönzés áralakulása alapvetően különbözik minden másféle árú áralakulásától. Egy-egy film kölcsöndíja ugyanis nem a film beszerzési, vagy előállítás árától függ, hanem abszolút értelemben két körülmény határozza meg. Az egyik a mozgószínház teherbírása, a másik pedig a szóbanlévő filmben rejlő üzleti lehetőség. Ideálisan akkor alakul ki tehát a filmek helyes és igazságos kölcsöndíja, ha csak ez a két tényező alakítja ki az árakat.

A KERESLET ÉS KINÁLAT ARÁNYA

Sajnos, a gyakorlatban rendszerint fellép egy harmadik tényező is és pedig a kereslet és kínálat arányának örökös törvénye, melyik lehetővé teszi, hogy az üzletkötésnél előnyösebb helyzetben lévő partner helyzetét kihasználhassa és az igazságos kölcsöndíj helyett magára nézve kedvezőbb, — tehát igazságtalan — kölcsöndíjakat alakítson ki. Köztudomású, hogy különösen az egyszélerendszerre való áttérés óta a túlságos kínálat következtében túlnyomórésztben a vevők, vagyis a mozgószínházak voltak ebben az előnyös helyzetben, éppen ezért a korábbi áraknak az Árkormánybiztosság után való rögzítése, vagy alapulvétele a legtöbb helyen azaz az eredménnyel járna, hogy állandósítaná az eddigi igazságtalan és helytelen rendszert. Természetesen ennek, vagyis a filmkölcsöndíjak ilyen hatósági rögzítésének a lehetősége, csak elméletben áll fenn, mert hiszen gyakorlatilag elképzelhetetlen az Árkormánybiztosságnak olyan működése, mely szerint az újabban kihelyezésre kerülő filmek értékét a korábban játszott filmek értékéhez viszonyítsák, mert hiszen ez még egy filmszakmai szakértő testület részére is hallatlanul nehéz lenne. Az árak ilyen szabályozása azonban azért sem képzelhető el, mert hiszen az üzlet-

Kodak

filmanyagok

• KÉPNEGATÍV • HANG • POZITÍV •

kötés minden egyes mozgószínházzal és sokszor minden egyes filmre külön történik; egy évben hozzávetőleg mintegy 30.000 filmkölsönzési alkú bonyolódik le. Az esetben tehát, ha az Árkormánybiztosság az ilyen viták és alkuk érdemleges felülbírálatába belemerne, olyan fantasztikus méretű munkát kellene magára vállalnia, amit elvégezni lehetetlenség.

**ÁLTALÁNOS
AMÉTA-RENDSZERT!**

A fenti kifejtettekből két dolog adódik szinte önmagától. Az egyik az, hogy a mindinkább csökkenő filmmegjelenésekkel kapcsolatban és az amerikai filmeknek a forgalomból való fokozatos kivonásával kapcsolatban a kereslet és a kínálat aránya a piacon mindinkább a kínálat javára billen, vagyis fix kölcsöndíjak esetén, vagy megfelelő méltányos szabályozás nélkül, előbb-utóbb az üzletkötéseknél az eladó érdekelttség lesz előnyösebb helyzetben; vagyis az árak aránytalanul emelkedni fognak. — A másik, hogy a mozgószínházak tényleges teherbírását és az egyes filmek üzleti értékét legpontosabban kifejező kölcsöndíjak mindenkor a mozgószínházak bevételeihez arányított kölcsöndíjak lehetnek. Vagyis az úgynevezett árdrágítást a filmszakmában csakis az améta-rendszer általános bevezetésével lehet megakadályozni.

AZ ÁRSZABÁLYOZÁS FELADATA

Természetes azonban, hogy az egyes mozgószínházak különböző adottságai következtében nem képesek általános és mindenkire kötelező egyforma szárazalékú kulcsot követni és igen, vannak

mozgószínházak, sőt mozgószínház-kategóriák, amelyek speciális helyzetüknél fogva az általános szokásos százalékos kulcsnál alacsonyabbra tarthatnak igényt, minthogy vannak, akik magasabb kölcsöndíjak viselésére képesek. Éppen ezért nagyjelentőségű feladat hárul az ez év folyamán kötött és az alábbiakban méltatott „Keretmegállapodás” alapján már megalakult szakmai paritásos árszabályozó bizottságra, amelynek legfőbb feladata lesz, hogy az ilyen rendkívüli helyzetben lévő mozgószínházakkal kapcsolatban igazságosan és méltányosan állapítsa meg azt a legalacsonyabb és a legmagasabb kulcsot, amely szerint fogják fizetni a kölcsöndíjakat. Az elnökségnek az illetékes ténnyezőkkel folytatott tárgyalásai azzal a reménnyel keesegtetetnek, hogy a szakmai árszabályozás feladatának broszlárnsze hivatából erre a paritásos bizottságra fog hárulni és mindannyian, akik a szakmai megértés és becsületes együttműködés hívei vagyunk, hiszszük, hogy ezekben a vészes és nehéz időkben ezt a rendkívül súlyos kérdést mozisok és filmesek, külső hatóságok beavatkozása nélkül, egymás között az igazság és méltányosság szellemében fogják tudni rendezni.

A két Egyesület vezetősége az ilyen — mindkét fél részére kívánatos — baráti szellemű együttműködés alapköveit már lerakta és bizonyára nem a mi Fevesületünkön fog múlni, ha akár az árkérdés rendezése, akár pedig más felvetődött szakmai kérdés miatt, ezt a megértést és baráti együttműködést nem lehetne keresztülvinni.

A NEMZETKOZI FILMKAMARA

Köszönetet mondva a t. közgyűlésnek

hosszas fejtegetéseim türelmes végig hallgatásáért, áttérek a szakmánkat érintő fontosabb események rövid ismertetésére.

Ilyenek a Nemzetközi Filmkamara újjáalakulása. Az új Kamara célul tűzte ki az európai filmönellátás megszervezését és abban fontos szerepet szánt a magyar filmgyártásnak épp úgy, mint ahogy fontos szerepet kapott a magyar delegáció az új Nemzetközi Filmkamara irányításában is. A Kamara egyik al-elnökévé választották dr. Balogh László miniszteri osztálytanácsos urat, a Nemzeti Filmbizottság nagytekintélyű főtítkárárt. A gyártási albizottság egyik elnökévé választották dr. Bingert János vezérigazgató urat és helyet kaptak a magyar kiküldöttek a filmkereskedelmi és kölcsönzési, valamint a mozgószínházi és technikai albizottságokban is.

KERETMEGÁLLAPODÁS

A szakmai élet nevezetes és fontos állomásához jutott a Magyar Mozgóképzemengedélyesek Országos Egyesülete és Egyesületünk között ez év júniusában megkötött filmbérleti és szállítási feltételek aláírásával. Ennek a szerződésnek a megkötésével tette fel a két szakmai érdekképviselőt arra a hosszú idő óta tartó és kitartó munkára az eredményesség koronáját, amely munkának célja volt a szakmai béke és becsületes szakmai munka lehetőségének a megteremtése. Az aláírás óta a „Keretmegállapodás”-nak a gyakorlatba való átültetési munkája folyik és a „Keretmegállapodás” alapján szervezett fontos paritásos bizottságok mindegyike megkezdte hasznos munkásságát; így több mozgószínházat ol-

Kedves üzletfeleinknek

Boldog
Új
Évet
Kivánunk

LÉNA FILM

Nagy Mária filmgyártó és kölcsönző

dott fel a tilalom alól a paritásos tilalmi bizottság; közmegnyugvásra végzi munkáját a paritásos másodhét-megállapító bizottság és a fentiekben már kifejtett módon rendkívül fontos munkakört betöltő árszabályozó bizottság minap tartott első ülése azt mutatja, hogy ez a szakma érett arra, hogy a szakmai élet belső ügyeit teljesen autonóm módon intézze.

SAKANTANFOLYAM

Némi büszkeséggel kell megemlékeznünk a filmkereskedelmi és filmkülcsönzői szakfolyamról, melyet a válás- és közoktatásügyi, valamint az iparügyi minisztérium engedélye alapján, illetve közreműködésével ez év júniusában és júliusában rendeztünk és amelyen Egyesületünk tagjai közül tíz nagy-gyakorlatú szakember hosszas és alapos munka és felkészülés után tartotta meg előadásait. E tanfolyam nemcsak hogy a tanfolyam felügyeleti hatósága részéről részessült rendkívüli elismerésben, hanem nagymértékben járult hozzá ahhoz, hogy az Értelmiségi Kormánybizottság által elrendelt azonnali átállításnál sakszerűen kiképzett keresztény tartalék állhatott szakmánk rendelkezésére.

FILMKATEDRA

Itt említem meg azt a szakmai szempontból el nem hanyagolható jelentőségű eseményt, hogy a film hazánkban egyetemi katedrát kapott, amennyiben a kultuszminiszter úr dr. Kispéter Miklós esztétikust a filmszétika egyetemi magántanárává nevezte ki, aki a budapesti Pázmány Péter Tudományegyetemen tartja előadásait.

ÚJ FILMMŰTEREM

Más vonatkozású, de rendkívül nagy-jelentőségű esemény a Star Filmgyár újbóli üzembehelyezése, melyre részben a hazai, részben pedig az európai filmnevelés biztosítása céljából volt nagy szükség.

ÚJ PREMIERFILMSZÍNHÁZ

Ürvedetes eseménynek kell elkönyvelnünk azt is, hogy a Corvin Film-színházat ismét premierfilmszínházzá alakították át.

AMERIKAI FILMREDUKCIÓ

Súlyos áldozatokat kívánó intézkedést hajtott végre Egyesületünk ez év júliusában, amikor illetékes helyről elhangzott kívánságra, egyesületközi határozattal 200 amerikai filmet vont ki a forgalomból. Büszke öntudattal hivatkozhatunk arra, hogy tagjaink ezt a nagy áldozatot is hazafias kötelességtudással hozták meg.

HATÓSÁGI TÁMOGATÁSOK

Örömmel kell szólnom arról a megértésről, amellyel legfőbb felügyeleti hatóságunk, a kereskedelmi minisztérium támogatja működésünket és hatóság segítségét nyújt tagjainknak a rendkívül megnehezült filmimport kérdések megoldásánál. Ugyancsak elismerésre méltóan viseltetik irántunk a Nemzeti Filmbizottság. Nem szólva a Filmbizottság elnökeinek, br. Wlassics Gyula államtitkár úr ömlesztőségének tagjaink iránti állandó jóindulatú magatartásáról, meg kell említenem, hogy dr. Balogh László miniszteri osztálytanácsos úr, a Filmbizottság főtájtára, felkérésünkre szíves volt két ízben is értékes beszámoló-előadást tartani

Egyesületünk gyártói taggyűlésein és szíves volt a már említett filmkereskedelmi szakfolyamok egyik fontos előadói tisztjét is ellátni.

ÚJ RENDELETEK

A szakmánkat érintő hatósági rendelkezések egész légiója látott napvilágot az elmúlt év folyamán. Ezek közül a legnagyobb jelentőségű az ez év júliusában megjelent 192.000—1941. B. M. sz. rendelet, melynek legfőbb intézkedései a magyar filmek kötelező játszási arányszámának 33.1/3%-ra való felemelése, a részesedésre kötött filmeknél a garancia kikötésének eltávolítása, továbbá a százalékos játszási kulesnak 45%-ban való maximalása. E rendelettel kapcsolatban szakmánk mindkét ága többrendbeli kifogást hangoztatott és Egyesületünk részletes írásbeli előterjesztéssel élt a nagyméltóságú belügyminiszter úrnál. Örömmel jelenthetem, hogy az itt érintett fontos kérdések megbeszélése céljából a közeljövőre belügyminiszteri ankét összehívása várható.

A közleletési miniszter úr 633—1941. sz. rendelete a filmgyártáshoz szükséges anyagokat a vásárlási könyvbe történő beírása alól mentesítette.

A 8700—1940. M. E. sz. rendelet a mozgósínházak utcai reklámvilágítását korlátozta.

A 9350—1940. M. E. sz. rendelet a Filmipari Alap ügyeinek intézésével és bevételeinek kezelésével az iparügyi miniszter urat bízta meg, aki meghallgatja az Országos Nemzeti Filmbizottságot is olyan ügyekben, amelyek a többi miniszter ügykörét érintik.

A 182.366—1940. B. M. sz. rendelet a mozgósínházak fokozottabb ellenőrzéséről intézkedik és kiterjeszti a cenzurabizottság jogkörét.

A legnagyobb jelentőségű azonban kétségtelenül a 2930—1941. M. E. sz. rendelet, mely a mozgósínházi helyiségeknek a berendezéseknek a belügyminiszter úr által kijelölt engedélyesek részére való kötelező átengedéséről szól. Ez a rendelet tette lehetővé, hogy a szakmai mozifrontján az új vállalkozók keményebb pénzbefektetés nélkül is birtokba helyeztessenek; miáltal egyrészt lehetővé vált a szakma ez ága részére a sirohmann-rendszer elkerülése, másrészt a zökkenésmentes átállítás.

Fontos intézkedés volt az országos Nemzeti Filmbizottság ez év január 13-án hozott határozata, mellyel Egyesületünk előterjesztésére visszaállította azt a korábbi állapotot, mely szerint a magyar filmgyártó cégek külföldi filmjeik értékesítése tekintetében szabadon rendelkezhetnek. Ez az intézkedés általános szakmai megnyugvást keltett. Ugyancsak ennek az intézkedésnek volt a közvetlen eredménye az a filmgyártói mozgalom, melyben a gyártó cégek filmjeik fokozottabb külföldi propagálása céljából tömörültek és egy rendszeresen megjelenő háromnyelvű propaganda-füzetnek a kiadását határozták el. Az első ilyen propaganda-album ez év augusztusában került forgalomba és a velencei filmverseny alkalmából kifejlesztett és már korábban méltó magyar propagandát szerencsésen és eredményesen egészítette ki.

KITÜNTETÉSEK

Néhány ürvedetes és szakmánkat érintő kitüntetést az alábbiakban vagyok bátor felsorolni.

Temesvári Kálmán belügyminiszteri államtitkár urat a Kormányzó úr Öfömlesztésére m. kir. titkos tanácsosi címmel tüntette ki.

Dr. Belezny László, Egyesületünk kiváló ügyésze kormányfőtanácsos lett.

Nem mindennapi kitüntetés érte Egyesületünk közszereplésben álló elnökét, dr. Pogány Frigyes ny. államtitkár úr ömlesztőségét, akinek a Kormányzó úr Öfömlesztésére, korábbi nagyértékű hazafias szolgálatai jutalmául, a Nemzetvédelmi Keresztet adományozta.

Szakmánk, illetve Egyesületünk tagjai közül ugyancsak Nemzetvédelmi Keresztet kaptak dr. Urbányi Sándor, a Magyar Nemzeti Bank felügyelője, dr. Palugyay Miklós Egyesületünk választmányi tagja és vitéz Morvay Pál, a Társaság sok éven át volt kitűnő ügyvezető alelnöke is.

A kitüntetteknek Egyesületünk annakidején megfelelő formában eljuttatta jókívánatait.

Szép megtiszteltetés érte Siegler Frigyes igazgató urat, Egyesületünk ügyvezető elnökét, Castiglione Henrik kereskedelmi tanácsos urat, Egyesületünk választmányi tagját és dr. Ruttkay Ödön ny. miniszteri osztálytanácsos urat, a Társaság volt alelnökét, akiket az igazságügyi miniszter úr a filmszakmai kérdések állandó hites törvényszéki szakértőjévé nevezett ki.

HALÁLOZÁSOK

Ez ürvedetes szakmai társadalmi események felsorolása mellett kötelességszerűen kell beszámolnom a szak-

Eladók:

átalakítás miatt, jelenleg üzemben lévő alábbi hangos berendezési tárgyak:

- 2 drb Terta oszlop vetítoszta motorokkal, fotócellákkal, meghajtó szerkezettel;
- 2 drb Terta előerősítő csövekkel;
- 1 „ Terta főerősítő csövekkel,
- 1 „ Körting hangszóró gerjesztővel;
- 1 „ ellenőrző hangszóró és tartólék csövek.

Megtekinthetők és felvilágosítást ad

SABARIA
mozgóképszínház

Szombathely

VENNÉK

üzemben lévő filmszínházat.
Fejes Piroška,
Budapest, XII., Sasadi-út 190.

mánkat éri különböző veszteségekről is, elsősorban vitéz leveldi Kozma Miklós önmagáértékesítésének a Magyar Filmiroda Rt. főosztályának és elnökének váratlan elhunytáról.

Korán költözött el az élők sorából gróf Zichy Géza Lipót, a Művelődés Film igazgatója és tulajdonosa, akinek rövid filmszakmai működése igen szép reményre jegősítette a magyar filmgyártás művészi rendeltetésének híveit.

Szomorú veszteség volt Libertiny Iászló kartársunknak, az egykori Iris filmvállalat sok évig volt főkönyvelőjének váratlan elhalálása és ugyancsak Vincze Mártonnak, a nagytehetségű fiatal díszlettervező-építésznek tragikus halála.

ELISMERÉSEK

Átérve Egyesületünk tevékenységére, be kell számolnom arról a nagy munkáról, amely a rendkívüli viszonyok között az elnökség minden tagjára hárult és nyugodt lelkiismerettel mondhatom, hogy mind az elnökség, mind a különböző bizottságok tagjai lelkiismeretesen elkövettek mindent, hogy feladatukat a viszonyokhoz képest jó eredménnyel oldhassák meg. Ez alkalommal talán nem is kellene egyetlen vezetőségi választmányi, vagy bizottsági tagot sem kiemelnem, mintahogy egyik tag sem róható meg azzal, hogy kötelességeit nem megfelelően teljesítette volna. Ehelyütt is szükségesnek tartom azonban rámutatni Egyesületünk választmányának legutóbbi határozatára, mely utasította az elnökséget, hogy Czaupper Miklós pénztáros úrnak és dr. orosz Marton György egyesületi ügyész úrnak, rendkívül odaadással és

igen áldozatkészen végzett önzetlen munkásságuk jutalmául, egy-egy értékes dísz tárgyat szerezzen be. Örömmel jelenthetem a tisztelt közgyűlésnek, hogy amennyiben a közgyűlés a költségvetésben e célra felvett összegek kiutalását jóváhagyja, úgy nevezetteknek még a karácsonyi ünnepek előtt el fogjuk juttatni a jól megérdemelt és bizonyára maradandó becsű emléktárgyakat.

Örömmel jelentem, hogy a legutóbbi közgyűlésen elhatározott tagdíjesökentés ellenére is Egyesületünk anyagi helyzete szilárd alapon nyugszik és a most következő költségvetési évre módunkban van továbbra is a csökkentett tagdíjkulcs szerinti költségvetést előterjeszteni.

A titkári iroda elmúlt évi munkájáról készített statisztikai adatok ismertetése után dr. Erdélyi István titkár a következőképpen fejezte be jelentését:

Titkári jelentésem befejezésekor észinté köszönetet mondok Egyesületünk minden tagjának a vezetőség néhez munkája iránt mindenkor tanúsított megértő támogatásáért, valamint a szaksajtó jóindulatú segítségéért, melylyel munkánk eredményességét elősegítették.

Amikor még a közgyűlés igen tisztelt tagjainak a titkári jelentésem meghallgatásával tanúsított szíves türelmét megköszönöm; egyben kérem, hogy az ügyészi jelentés, a pénztári jelentés, valamint a számvizsgáló bizottság jelentésének meghallgatása után a lépő választmányoknak és bizottságoknak a felmentvényt megadni szíveskedjék!

Az Egyesület egyéves működésének munkája, eredményeinek minden rész-

letére kiterjedő, valóban kimerítő titkári jelentést osztatlan tetszés kísérte.

Pogány Frigyes dr. elnök a titkári jelentés kapcsán megjegyezte, hogy a magyar filmek külföldi eladása terén igen szép igénylések jelentkeznek Belgium, Hollandia és Dánia részéről. Rendkívüli örömközpont szolgálhat, hogy ezek a nagy fogyasztóképességű nyugati területek, amelyek többszáz filmet jelentetnek meg évente, most filmhiányban szenvednek és élénk érdeklődést mutatnak a magyar filmek iránt. Őszinté köszönetet mondott az elnök külön a bőséges titkári jelentésért, amelyből világosan kiderül: mekkora és milyen nehéz munkát fejtett ki az Egyesület az elmúlt esztendőben tagjai érdekeiért az illetékes hatóságoknál. A zsidókérdés kapcsán nehéz, de becsületes eljárást kellett fogantatni, hogy az Értelmiségi Kormánybiztosság, illetve a vonatkozó törvények és rendeletek előírásainak eleget tudjon tenni az Egyesület, helyesebben a tagok.

A filmek kölcsöndíjával kapcsolatban megemlítette Pogány Frigyes dr. elnök, hogy az Árkormánybiztosságnál jóakarattal megértéssel találkozott az Egyesület. Kétségtelen, hogy a szakmára és az árszabályozó bizottságra nagy feladat hárul a jövőben, de hihető, hogy belátással át lehet majd hidalni a nehézségeket a két Egyesület között.

Ezután orosz Marton György dr. ügyész jelentése következett, amelyből megtudtuk, hogy a kölcsönzői alkalmazottak illetményei után járó, valamint a tiszteletdíjak utáni adók ügye teljes sikerrel befejezést nyert, hogy az Egye-

Boldog Új Évet

Kiván

sület tagjai a lehetőség határai között igyekeztek kötelezettségeiknek eleget tenni olyannyira, hogy egyetlen esetben sem fordult elő az, hogy az ügyészi felszólítólevélén kívül további lépések lettek volna szükségesek.

Czappper Miklós pénztári jelentése, majd a számvizsgálók jelentése és a jövőévi költségvetés megállapítása után a közgyűlés egyhangúlag megváltoztatta az alapszabályok 11. szakaszának 2. bekezdését oly módon, hogy a jövőben két társelnöke legyen az Egyesületnek.

Ezután a társelnök, ellenőr, választmány, számvizsgáló, fegyelmi és járulékmegállapító bizottság megválasztása következett. Az egyhangú választás eredményét már közöltük multheti számunkban.

A második társelnök megválasztására nem került sor a közgyűlésen. Erre a tisztségre Bingert János dr.-t, a Hunnia Filmgyár vezérigazgatóját igyekeznek majd megnyerni a vezetőség.

Végül Hidvéghy László új filmkölcsönzővállalkozó fellebbezését tárgyalta a közgyűlés, amely az új jelentkezőt felvette tagjai sorába.

Pogány Frigyes dr. elnök zárószóvaiban megemlékezett a kormány új rendeletéről, amely az alkalmazottak fizetését újból felemelte. Hálával beszélt az állam újabb szociális gondoskodásáról. Végül köszönetet mondott az Egyesület teljes vezetőségének és tisztikarának az eredményes egyeztetendő munkáért és ezzel a közgyűlés véget ért.

MOZIVEZETŐNŐ

elhelyezkedést keres vidékre is.
Gyakorlott pénztárosnő.
Címe: Mutschenbacher Ferencné,
Kispest, Irányi Dániel-utca 63.

A JÓ

hang, veftés
boldog újévet,
jó üzletmenetet és mert ez
esetben nem fog bosszan-
kodni,
jó egészséget is
jelent

Kellemes ünnepeket kíván

FILMHANG

ADLER FERENC mozgószínház
berendezési vállalat

Budapest, VII., Erzsébet-krt. 9-11.
New York palota. Telefon: 225-759

M O Z I

SZERKESZTI: RENNARD BÉLA
MAGYAR MOZGÓKÉPÜZEMENGDÉLYESEK
ORSZÁGOS EGYESÜLETE
HIVATALOS KÖZLEMÉNYEK

Az améta-rendelet és a filmdrágítás

A MMOE közgyűlésén elmondta

MEZEY KÁROLY dr.

a mezőtúri Mészáros Mozgó üzlet vezetője

A költő szavaival kezdek mondani: „Megnehezült az idők járása felettünk...” Igen, megnehezült az idők járása felettünk, nehéz terhek súlya alatt nyög a moziársadalom.

Igen tisztelt Közgyűlés! Azokat a súlyos terheket, amelyeket e rendkívüli időkben vállalnunk hordozunk, én két csoportba tudom osztani. Az első csoportba olyan terhek tartoznak, amelyeket a különleges háborús viszonyok közt a haza követel tőlünk. Ezeket a terheket mi boldogan és szívesen viseljük!

Nem gondolnám, hogy lenne a jelenlévő mozisok között egy valaki is, aki egyetlen kokszot is ejtne ki száján a mai időkben a Repülő Alap miatt, a felemelt forgalmiadó-kulcs miatt, a Repülő Alap kulcsának felemelése miatt, az utóbbi két esztendőben alaposan „kímunkált” kereseti vagy jövedelemadó miatt. A moziársadalom tisztában van azzal, hogy a mai rendkívüli időkben rendkívüli anyagi terheket kell viselnie. A moziársadalom tagjai még a másik háborúban megtanulták azt, hogy a hazának nemcsak anyagi áldozatot, hanem ha kell, vér- és életáldozatot is kell hoznunk.

A magyar haza újjáépítéséért, régi határaink visszaszerzéséért megkövetelt anyagi áldozatot büszke örömmel helyezi el a magyar mozis a magyar haza oltárára. Terheinknek ez a része, akármilyen súlyos áldozat is, szívesen viselt teher és boldog áldozat!

De fennáll, igen tisztelt Közgyűlés, a mozisokra nehezedő terheknek egy másik csoportja is. Ez a teher nagyon fájdalmas, nagyon a húsunkba vág, mert ezt a terhet a *sacra auri fames*, a kapzsi önzés, a mohó gazdagodni vágyás akasztotta a nyakunkba!

Méltóztassanak megengedni, hogy a vállainkra nehezedő terhek e fájdalmas és nehezen elviselhető csoportját foglaljam itt össze. Méltóztassanak megengedni, hogy feltárjam a moziársadalom három legfájdalmasabb sebeit és megmutassam azt az utat, amelyen haladva, gyógyító irt találok sebeinkre.

Első fájdalmas sebünk az améta-rendelet, illetve az amétarendeletnek a filmesek által erőszakosan történt félremagyarázása folytán előállott helyzet.

Első gondolatra úgy látszik, hogy a falusi és községi mozisokat, akikre a kötelező améta nem vonatkozik, talán nem is érinti ez a kínos kérdés. Pedig úgy áll a helyzet, hogy az ő fejük is az amétázás miatt fáj: az améta-rendeletben megengedett legmagasabb 45 százalékos amétakulcs alkalmazásával a filmeseknek sikerült felszórólniok a városi mozik kölcsöndíját és a városi

mozikból befolyt magasabb kölcsöndíjak láttára emelték fel a szorgalmas filmes kezek a falusi és községi mozik kölcsöndíjait is!

Voltaképpen az améta-rendelet elgondolása helyes volt és méltányos. Azt az elvet testesíti meg az améta-rendelet, hogy amelyik film jó, amelyik filmmel sokat keres a mozis, annak a filmnek a kölcsöndíja is legyen magasabb, mint azé a filmé, amelyik gyengébben sikerült.

Mint logikus fejű ember, kénytelen vagyok elismerni, hogy az améta-rendelet elgondolása helyes volt. De nem helyes az, hogy a filmesek bekapaszkodnak a megengedett legmagasabb 45 százalékos kulcsba és egy kalap alá vonva a legkisebb város moziáját a vidéki nagyobb városok legnagyobb moziáival, mindenkitől a legmagasabb 45 százalékot követelik. Ha a filmesek elkezdtek volna az améta-kulcs alkalmazását a 20 százalékon és a bevételi és a kereseti lehetőségek emelkedése szerint 25, 30, 35, 40, 45 százalékban szabták volna meg az améta-kulcsot, akkor az améta a legkorrektebb filmkötési forma lett volna!

Ha egy mozi 15.000 pengőt vesz be egy magyar filmmel és felét kifizeti kölcsöndíjban, még mindig megmarad neki hét és fél ezer pengő rezsire és haszonra. De aki csak 1000 pengőt, vagy pláne csak 600 pengőt vesz be ugyanazzal a magyar filmmel, annak rezsire csak 500 vagy 300 pengő marad.

Holott a rendőr ugyanannyiért áll a kisbevételű, vagy a nagybevételű mozi ajtajában, az Ibusz ugyanannyiért szállítja le a filmet a vidéki nagyvárosba, mint Túrkevére, a belépőjegyeket egyáron szállítják mindenkinek, a vetítőváson is egyáru, a kölcsönplakátok és fotók is ugyanegy áron állnak rendelkezésre mindenkinek, a villany nagyvárosban olcsóbb, mint a kisvárosban, a személyzet fizetése mindenütt egyforma, sőt a hetenként kétszer-háromszor játszó kis mozi a gépészének többet fizet, mint a minden nap játszó nagy mozi a havi fixfizetéses gépészének, a fűtőanyag métermázsánkénti ára se függ a napi bevételtől, a forgalmi és a Repülő Alap is azonos százaléku teher mind a kicsi, mind a nagy mozikban. Megállapíthatjuk, hogy sok azonos nagyságú tétel szerepel a rezsikiadás oldalán akár 300, akár hét és fél ezer pengő áll a napi bevételből a rezsifedezés rendelkezésére!

A filmesek idáig mindig figyelemmel voltak a kölcsöndíj megállapításánál a mozik teherbíróképességére és az elérhető bevétel nagyságára.

A fix kölcsöndíjak idején például Mezőtúr 200 pengőt fizetett ugyanazért a magyar filmért, amelyért Békéscsaba 800 pengőt adott, Szeged 2000 pengőt és ugyanaz a film Túrkevének 90 pengőjébe került, míg Endrőd nagyközönség 60 pengőt fizetett érte. Ha a bruttóbevétel százaléka szerint akarom ezt kifejezni, akkor Szeged a bruttóbevételeknek 38—40 százalékat, Békéscsaba 30—32 százalékat, Mezőtúr 20—22 százalékat, Túrkeve 15—16 százalékat, Endrőd 10—12 százalékat adta oda kölcsöndíj fejében.

Ma egyetemlegesen 45 százalékot sóznak az összes kategóriák nyakába! Ezzel az eljárással némely helyen 100—120 százalékos árdrágítást követnek el. Ezt az árdrágítást azzal a kifogással próbálják leplezni, hogy a filmvállalatok az améta-rendeletben megengedett 45 százalékos améta-kulcsot alkalmazták csupán!

Aki a Közgyűlés igen tisztelt tagjai közül figyelemre méltatta a MAGYAR FILM októberi, novemberi és decemberi számaiban megjelent sorozatos cikkeimet, azokat tanúul hívom fel, hogy józan érvekkel bizonyítottam be a 40—45 százalékos amétakulcs alkalmazásának igazságtalan, méltánytalan és lehetetlen voltát! Kimutattam cikkeimben, hogy ez az eljárás a tönk szélére juttatja a kisvárosi — és hozzátéve, — a budapesti másod- és harmadhetes mozikat is. Ezt a ténnyt különben saját bőrén érezte minden érdekelte mozis és mindenki tanúsíthatja, hogy megállapításom helyes és megállja a helyét!

A másik súlyos sérelmünk, hogy a filmesek a magyar filmekre idegen filmeket akasztanak rá.

A belügyminiszter úr öngyméltósága a 46.300/1940. számú rendelet 3. §-ának 3. bekezdésében világosan megtiltotta, hogy a filmek a magyar filmek leköltését idegen filmek hozzákötésével összefüggésbe hozhassák. Ilyen kihágás megismétlődése esetén a filmvállalatotól az iparendély elvonását helyezi kiállításra a rendelet.

A rendelet világos tilalma ellenére, mégis mi a helyzet, mélyen tisztelt Közgyűlés! Azt nemcsak minden jelenlévő mozis tudja, azt még a verebek is csiripelik, hogy a magyar filmeket két, sőt sokszor három idegen film hozzákötése nélkül lekötöni nem lehet!

Míg 25 volt a kötelező magyar film-százalék, ezt a túlkapást eltűrtük, előlött szemet húnytunk, külön blankettán kötöttük a magyar filmekhez az idegen filmeket. Hátterbe szorítottunk olyan filmvállalatokat, mint az *Ufa* vagy a *Tobis*, csak azért, hogy a magyar filmekhez hozzákötöni kényszerült külön filmeket lejárthassuk.

Most azonban, a 33 százalékos magyarfilm-játszási kötelezettség idején, ezt a túlkapást, ezt a törvénysértést behűnt szemmel nem nézhetjük! Ez ellen erőlyesen fel kell lépünk!

A harmadik fájó sebünk a filmeknek 50—100—120 százalékos drágítása! Ez megint olyan seb, amit a filmesek a fennálló törvényes rendelkezések félre-rugásával ütöttek rajtunk!

A s. kir. kormány lerögzítette az 1939. augusztus 26-án érvényben lévő mozhelyáratokat. Erre a tényre az Árkormánybiztosság a 4411—1941 számú rendeletében szigorúan rámutatott. Az Árkormánybiztosság a mozhelyáratokat nyilvánvalóan azért rögzítette, mert elsőrendű közszükségleti cikknek tartja a mozi és közérdeknek tartja, hogy ennek az elsőrendű közszükségleti cikknek

az ára ne emelkedjék az esetleges háborús pszichózis hatása alatt.

Én jogász nem vagyok, jogi kérdésekben is csak az én egyszerű paraszti logikámmal szoktam ítélkezni. Én úgy vélem, ha a mozi helyárai nem emelhetők, akkor a mozi nyersanyagának, a filmnek ára sem emelhető. Ha én nem emelhetem a helyárait, ha én nem adhatom drágábban a közönségemnek a filmet, mint ahogy adtam 1939 augusztus 26-án, akkor én sem kaphatom a filmet ennél drágábban. Ez az én nézetem!

Ugy látszik, hogy az én paraszti logikám megállta a helyét és nézetemet az Árkormánybiztosság is osztja. A most felsorolt sérelmeket én előbb a filmvállalatokkal egyenként próbáltam megvizsgálni, aztán összehoztam egy kis anketét, amelyen 5 filmvállalat vezetői és én voltam jelen. Ezen a kis anketén, talán azért, mert én egyedül voltam, nem sikerült tisztáznunk a dolgokat és nem sikerült orvosolnunk a sérelmeinket. Mikor előállottam ezzel a nézetemmel, hogy a filmeket nem lehet drágítani, az anketézó filmek közül kettő is nekibiztatott, hogy csak forduljak panasszal az Árkormánybiztósághoz.

Én, igen tisztelt Közgyűlés, odafordultam. És azt kell látnom, hogy az Árkormánybiztosság is osztja az én szerény nézetemet, hogy t. i. a filmeknek az 1939 augusztus 26-iki áraikat emelni nem lehet! Épen a napokban jutott tudomásomra, hogy a múlt héten az Árkormánybiztosság megkereste a filmesek egyesületét, az OMMÉ-t és figyelmeztette őket, hogy a filmek drágítása árdrágítási bűncselekmény, amit szigorúan meg fognak torolni. Az OMMÉ tudomásom szerint ezt a leiratot az összes filmkölcsönzők tudomására hozta.

A filmek azonban úgy magyarózzák az Árkormánybiztosság leiratát, hogy csak a már lekötött filmek árait nem szabad a kötés után emelniük!

Én ezt a felfogást, igen tisztelt Közgyűlés, igen naiv felfogásnak tartom. Szeretnénk alkalmat keresni, hogy a Közgyűlés precizíroztassa az Árkormánybiztosság álláspontját és szoktassa le a filmeket arról a meg nem engedett árdrágításról!

Nyugodt lélekkel szoríthatjuk vissza a filmeket az 1939 augusztus 26-iki árnívóra. Ha többé is kerül egy-egy magyar film előállítása, mint 1939-ben, ha ez a többlet a 40—50 ezer pengőt is eléri filmenként, akkor sincs okuk a filmeknek drágítani, mert az Isten segítségével visszakerült erdélyi, felvidéki és délvidéki mozikollégák mozijai által befizetett kölcsöndíjtöbblet, ami 1939. előtt még nem folyt be a magyar filmekért, hála Istennek, bőven fedezi azt a többletet, amivel ma többé kerül egy magyar film előállítása, mint került 1939 előtt!

Amint látjuk, igen tisztelt Közgyűlés, a filmek ki tudnak követelni minden reánk nézve sérelmes rendeletet. A filmek ránk tudják erőszakolni idegen filmjeiket, a filmek árdrágítás árán is, de drágábban el tudják adni a filmjeiket. Ennek titka a filmeknek mostanában összekovácsolt egységében rejlik. Hogy a filmek ma uralni tudják a helyzetet, hogy a filmek uralják a csatateret, azt egységes fellépésükkel tudták elérni.

A mi igazságunk úgy ragyog a felsorolt sérelmek ügyében, mint a nap az égen. Igazságunk és érveink még sem tudnak diadalmaskodni, ha egyenként próbáljuk azt a filmek előtt bizonyíthatni.

A filmek mutatják a példát előttünk, hogy melyik az az út, amelyen járva igazságainkat győzelemre vihetjük: ez az út az összetartás és a közös erővel való fellépés útja!

Hogy igazságainknak érvényt szerezhessünk, nekünk is közös erővel kell fellépünk, egymás sérelmeit magunkévá tennünk!

Én tisztelettel ezért a következő határozati javaslatot terjesztem a mélyen tisztelt Közgyűlés elé:

1. Mondja ki a Magyar Mozgóképezemendéylesek Országos Egyesületének közgyűlése, hogy az améta-rendeletet a mostani formájában olyannak tartja, amely a kis- és a középmozgók létezését veszélyezteti, különösképpen azáltal, hogy a filmek a rendeletben megengedett legmagasabb, 45 százalékos kulcsot minden kis mozival szemben egyformán alkalmazták.

2. Határozza el a Közgyűlés, hogy küldöttség menjen személyes meghallgatás végett a belügyminiszter úr öngyméltósághoz. Kérje a küldöttség a tényállás ismertetése után vagy az améta-rendelet visszavonását, vagy ha erre a belügyminiszter úr nem hajlandó, akkor kérje az amétakulcs százalékanak pontos megállapítását a napi bevételek nagysága szerint. Ha a napi bevétel a 200 P-t eléri, legyen az amétakulcs az adókkal csökkentett bruttónak — — — — — 20 %-a,

400 pengő elérése esetén	23 %-a,
600 " " "	26 %-a,
800 " " "	29 %-a,
1000 " " "	32 %-a,
1200 " " "	35 %-a,
1500 " " "	38 %-a,
1800 " " "	41 %-a,
2100 " " "	45 %-a.

Ez a kulcs mindenegyes napi bevételnél külön-külön alkalmazandó.

3. Tiltakozzék a közgyűlés a filmvállalatoknak amaz eljárása ellen, hogy durván megsértve a 46.300/1940. B. M. rendelet 3. §-ának 3. bekezdésében foglalt tilalmat, a magyar filmekhez 2—3 idegennyelvű selejtes filmet is kötnék és idegen filmek kötése nélkül nem lehetséges a magyar filmkötés. Utasítsa a közgyűlés a B. M. úrhoz küldendő küldöttséget, hogy erre a törvénysértésre nyomatékosan hívja fel a B. M. úr figyelmét.

4. A 4411/VI/1941. számú árkormánybiztossági rendelet az 1939. aug. 26-án érvényben volt mozhelyáratokat fixálta, mert a mozgósínházat elsőrendű közszükségleti cikknek nyilvánította és közérdeknek tartotta, hogy ez elsőrendű közszükségleti cikknek az ára ne emelkedjék. Ha a mozgósínházak helyárai nem emelhetők egy százalékkal sem, akkor ebből az következik, hogy a moziknak elsőrendű szükségleti cikke: a film sem drágulhat. A filmvállalatok e szezonbeli 50—100 százalékos árdrágítása ellen nyilvánítsa tiltakozását a közgyűlés és utasítsa a B. M. úrhoz menesztendő küldöttséget, hogy a film-drágítások vagy filmárdrágítási kísérletek megtorlásáról gondoskodjék. Amivel többé kerül egy magyar film elkészítése, mint 2 évvel ezelőtt, annál az összegnél jóval több az a bevétel többlet, ami a visszatért országrezek mozijaitól kölcsöndíj címén befolyik.

Jelen határozati javaslat elfogadása után alakítsa meg a közgyűlés 2 budapesti, 2 pestkörnyéki, 2 vidéki közgyűlési tagból a belügyminiszter úr öngyméltósághoz menesztendő küldöttség tagjait.

A világitás korlátozásának enyhítése a filmszínházaknál

Budapest Székesfőváros polgármestere 239.930—1941. XII. ü. o. számú és 1941. december 16-án kelt rendeletével az előzetesen kiadott 239.790—1940. XII. polgármesteri szám alatt kiadott határozat 4. bekezdését következőképen módosítja:

„Ugyancsak hozzájárulok mozgóképszínházak bejáratának a közbiztonság és közforgalmú követelményeinek megfelelő mértékben, üzemidő alatt történő megvilágításához”.

Az előző rendelkezés belső megvilágításról szól, a módosítás pedig a háborús helyzet következtében előállott anyagihiány miatt vezeték átszerelése és az anyagoknak fontosabb célra történő felhasználása szempontjából ettől eltekint és „üzletek, színházak, mozik, általában olyan helyiségek, ahol nagyobb tömeg közlekedik, vagy ahol csak lépcsőn át lehet a helyiségbe bejutni, — a biztonság és forgalom követelményeinek megfelelően — a küszöbre és lépcsőre világítólámpával, üzleti, illetve üzemi idő alatt megvilágíthatók” — külső lámpával is.

Tekintettel a m. kir. honvédelmi miniszter úrnak f. é. december 8-án a rádióban a közönséghez intézett figyelemztetésére, a polgármester felhívta az ellenőrzők figyelmét arra, hogy a jövőben mindennemű külső világitás engedélyezésénél az opálburok (üveggömbök) helyett, csak lefelé világító fémvagy műanyag ernyőzést hozzanak javaslatba. Az ilyen berendezések alkalmazását a háborús időkben köteles gondos előrelátás indokolja és megvalósításuk különösebb költségek nélkül lehetséges.

Az améta-kölcsöndíj kiszámításának új rendelete

M. kir. Belügyminisztérium.

Szám: 436.261—1941. V.

Magyar Mozgóképzemengedélyesek Országos Egyesülete

Budapest
VIII., Csokonai-u. 10.

A 46.300—1940. B. M. sz. rendelet 1. §-ának (5) bekezdésében foglalt rendelkezés szerint, a százalékos haszonrészesedés (améta) mellett játszásra lekötött magyar filmek kölcsöndíjának kiszámításánál bevételként a forgalmi adó, a vigalmi adó és a Horthy Miklós Nemzeti Repülő Alap javára szedett hozzájárulás összegével csökkentett jegybevételt kell alapul venni.

A 192.000—1941. B. M. rendelet 2. §-ának (1) bekezdése szerint a haszonrészesedés (améta) ellenében játszásra lekötött akár magyar, akár külföldi származású mozgófényképek kölcsöndíja a 45%-ot nem haladhatja meg.

Kétség merül fel, vajjon külföldi filmeknek százalékos haszonrészesedése (améta) ellenében történő kötésénél a haszonrészesedés kiszámításának alapjául a teljes nyers jegybevétel, vagy ennek csak a 46.300—1940. B. M. sz. rendelet 1. §. (5) bekezdésében megjelölt összegekkel csökkentett része vehető fel.

Felreértések elkerülése végett megállapítom, hogy minden olyan esetben, amikor a mozgófényképzemengedélyese százalékos haszonrészesedés (améta) ellenében köt akár magyar, akár külföldi filmet, a haszonrészesedés kiszá-

mitásánál bevételként csak a forgalmi adó, a vigalmi adó és a Horthy Miklós Nemzeti Repülő Alap javára szedett hozzájárulás összegével csökkentett jegybevételt szabad alapul venni.

Erről Címedet tudomás és az Egyesület érdekelt tagjaival leendő közlés végett értesítem.

Budapest, 1941. évi december hó 11.

A miniszter helyett:
Dr. Tomesányi Kálmán s. k.
államtitkár.

MOZIS-ADOMÁNY A VÖRÖSKERESZT JAVÁRA

Vida István, *temerini* moztulajdonos 100 pengőt küldött a magyar honvédek téli akciója javára. A fenti összeget a Magyar Vörös Kereszt Egylet 10.275. sz. csekkszámlára Egyesületünk köszönettel befizette.

HIREK

BINGERT JÁNOS dr. CIKKE „AZ EURÓPAI FILMRŐL” AZ „ÚJ VILÁG” KARÁCSONYI SZÁMÁBAN

Hatalmas tanulmányt írt Bingert János dr., a *Hunnia Filmgyár* vezérigazgatója az *Új Világ* című közgazdasági hetilap karácsonyi számában. A magyar filméletnek ez a régi, kiváló vezéregyénisége, a nemzetközi filmvilág egyik legkitűnőbb ismerője, az európai film jövőjét, feladatait ismertette nagy cikkében. Összehasonlítja az amerikai filmművészet sajátosságait a különböző európai művészi stílussal. Kifejti, hogy Európát igazán csak az európaiak ismerhetik. Utal ezzel kapcsolatban arra a sok hamis beállítottságra, hamis hangulatú filmre, amelyeket Hollywoodban készítettek Európáról. A cikkirő hangoztatja, hogy Európa megérett a filmönellátásra. A háború után kialakítandó új rendben azután hajlandó az Óvilág is átvenni Amerika kimagasló alkotásait, de csak egyetlen félként tárgyalhat vele. Az európai filmre nagy jövő és nagy feladatok várnak — fejezi be Bingert János dr. cikkét — és ebből a magyar film is ki fogja venni részét.

METRO-ALBUM

Ezen a héten küldte szét elegáns 1941—1942. évre szóló albumát a *Metro* a magyar mozisoknak. A szerkesztésében, tipográfiai és kötési kiállításában egészen különleges broszura érdekes képekben és szöveggel ismerteti a *Metro* ezidei anyagát. A magyarországi mozisoknak szétküldött fehér album osztatlan tetszést aratott, mert — ellentétben a hasonló brosurák túlzott külsőségeitől és hangjától — decensen találja és hívja fel az üzletfélnék figyelmét a *Metro* új programjára.

A „BESZÉLŐ KÖNTÖS” ŐSBEMUTATÓJA PÉCSETT

Karácsony első ünnepnapján, december 25-én, csütörtökön zajlott le a *Kárpáti Film* legújabb és egyben legnagyobb számú filmjének, a *Beszélő köntös*-nek ősbemutatója Pécssett, az ottani *Uránia* és *Park* mozikban. Értesülésünk szerint az új magyar reprezentatív film várakozáson felüli sikert aratott és rekordbevételeket ért el. A *Beszélő köntös*-t, mint tudvalevő, Budapesten a *Royal Apolló* biztosította magának és azt legközelebbi műsora keretében fogja bemutatni.

ÚJ MAGYAR KISFILMPARÓDIA

Január 1-én, csütörtökön egy érdekes új magyar rövidfilm jelenik meg a *City Filmszínházban* és a két Híradómoziban. A *Magyar Filmirodában* készült hirtelmennek *Janny!* a címe és *Nem kell megjedni!* az alcíme. *Apáthy Imre* írta a kis grand grignol-paródiát, amelyet az ő rendezésében *Péthes Sándor* játszik végig egyedül. Az emlékezetes sikerű *Igy játszott ti* című hasonló zsánerű egyfelvonásos testvérfilmje ez a rövid lélekvezető, de annál izgalmasabb magyar burleszk. Felvonulnak benne az összes ismert filmrészecskék: *Drakula*, az ember vagy szörnyeteg, a háromezeréves ember, *Frankenstein*, a „Hindu síremlék” jöghija, a „Bagdadi tolvaj” hinduja, a láthatatlan ember stb. A *Hegyi Barnabás* stílusos fotografálásában készült kis rémfilm végig kacagató.

MINISZTEREK EGY MAGYAR FILM PREMIERJÉN

Ritka előkelő közönség vett részt a *Miért?* című legújabb *Hajdu-Daróczy*-film mult héten lezajlott premierjén a *Fórum Filmszínházban*. A meghívottak között a fővárosi író-, művész- és filmvilág vezető egyéniségein kívül ott láttuk a következőket: *Keresztes-Fischer* Ferenc belügy-, *Bartha Károly* hadügy-, *Hóman Bálint* kultusz- és *Varga József* kereskedelmi minisztereket. Az előkelőségek megjelenése külön ünnepélyes színt adott a díszelőadásnak, amely sokáig emlékezetes eseménye marad a magyar film történetének.

FILMGYÁRTÓK ÉS ZENESZERZŐK EGYEZSEGE

Ismertettük nemrégiben azokat a panaszokat, amelyeket a filmzeneszerzők hangoztattak legutóbbi egyesületi ülésükön. A sérelmek megvitatásának eredményeképpen a filmgyártók a közeljövőben új szerződést kötnek a zeneszerzőkkel. Evégből ez utóbbiak bizottságot küldtek ki az ügy tárgyalására. A bizottság elnöke *Huszka Jenő*, tagjai: *Buday Dénes*, *Fényes Szabolcs*, *Losonczy Dezső* és *Palágyi Róbert* dr. A megállapodás lényege alapján — értesülésünk szerint — ezennél nem a zeneszerzők fogják fizetni a zenekart is, mint eddig, hanem munkájukért fix összeget, ezenkívül tantiémet is kapnak.

BOLGÁR GÉZA INTERNÁLÁSÁT FELFÜGGESZTETTÉK

Körülbelül két héttel ezelőtt a főkapitányság fogház- és toloncügyosztálya internálta *Bolgár Gézá*t, a *Csöröggy*-filmek producerjét. Mint értesülünk, az internálást a belügyminiszter felfüggesztette és *Bolgár Géza* már el is hagyta a toloncházat.

MEGJELENT A „MOZI UJSÁG”

December 24-én jelent meg dr. *Szentpály István* szerkesztésében és kiadásában a „*Mozi Ujság*” című képes filmhetilap, amely ezennél minden szerdán délelőtt már kapható lesz. A 24 oldal terjedelmű moziműsorúság felerészben mélynyomások képeket közöl a legújabb magyar és külföldi filmekről. Felerészben pedig ismerteti a bemutatott, másodhetes és továbbjátszó mozik filmjeinek rövid tartalmát. A szerkesztő dr. *Szentpály István* beköszöntőjén kívül *Izsáky Margit*, *Várkonyi Zoltán*, *Erős Gyula* és *Kunszery Gyula* írtak cikket a hiánypótló képes moziműsorúságba, amely már indulásakor rögtön általános népszerűsége telt szert.

930. sz.

1. Német és angol vadászok légitáncátja. (Deutsche Wochenschau)
2. A Nemzeti Sportszarnok megnyitása. (M. F. I.—Zsabka)
3. Munkásüdülő épül a Bankó-hegyen. (M. F. I.—Tubay)
4. Vitéz leveli Kozma Miklós utolsó útja. (M. F. I.—Nagy, Megyer, Somkúti, Kereszti)
5. Hazatért folyami erők díszfelvonulása. (Haditudósító század—Somkúti, M. F. I.—Török, Zsabka)
6. A gyorsadtest ünnepélyes fogadtatása. (Haditudósító század—Somkúti, M. F. I.—Nagy, Török)

931. sz.

1. Háborús női divat Stockholmban. (Svensk)
2. A Führer a birodalmi gyűlésen. (Deutsche Wochenschau)
3. Országos népruházati akció. (M. F. I.—Megyer)
4. Új templom a Felsőkrisztinavárosban. (M. F. I.—Somkúti)
5. Ferencváros—Gradjanski mérkőzése. (M. F. I.—Török, Tubay)
6. A népszavazás évfordulója Sopronban. (Friedrich)
7. Vasutas-gyermekek karácsonya. (M. F. I.—Megyer, Nagy)
8. Az újjáépített gyékényesi híd. (M. F. I.—Somkúti)
9. Betlehem-i barlang a Hűvösvölgyben. (M. F. I.—Kerti)

116. sz.

1. A szerencsétlenül járt Huntzinger tábornok és utítársainak temetése Vichyben.
2. Sótérmetés Spanyolországban.
3. A 16 „Sofia-Girls” tornamutatványa a kopenhágai sportpalotában.
4. A Harmadik Birodalomban a háború ellenére is továbbfolyik az építkezés.
5. A Führer a kominterellenes szerződés meghosszabbítása alkalmából fogadta Berlinben a külföldi államférfiakat.
6. Képek a keleti arcvonalról: Harc Leningrád körül.
7. Krim-félszigeten.
8. Az északafrikai hadszíntér.
9. Zürichben zajlott le Svájc—Magyarország válogatott labdarúgó mérkőzése.
10. Reményi-Schneller m. kir. pénzügyminiszter a birodalmi kormány meghívására Berlinbe érkezett.

117. sz.

1. A Führer fogadta a jeruzsálemi nagymuftit.
2. Marsalok, ha találkoznak.
3. Látogatás Lublinban, a főkormányzóság legnagyobb cukorgyárában.

4. Művésziskola.
5. A jég akrobatái.
6. Stockholmban zajlott le a svédek és svájciak bajnoki jégkorong-mérkőzése.
7. Kerékpárvyeseny Brüsszelben.
8. Német repülőbiztosító-állomások a csatornaparton.
9. Küzdelem a tenger hullámaival.
10. Moszkvától délnyugatra.
11. Harcok Afrikában.

118. sz.

1. Lázasan folyik a munka a varsói cukorgyárakban.
2. Karácsony hónapjában hatalmasra nő a gyertyafogyasztás.
3. Vielcskában, a főkormányzóság földalatti kápolnáiban hódolnak a sóbánya munkásai Szent Borbála, a bányászok védőszentje előtt.
4. A brüsszeli rádió leadótermében vidám délutánt rendeztek a hadifoglyok gyermekeinek szórakoztatására.
5. Karácsonyelőtti hangulat az egyik berlini áruházban.
6. Évenként több mint 8000 svéd tengerész tölti a karácsonyt messze idegenben.
7. Lázasan folyik a munka valamennyi német postahivatalban.

MOLNÁR FERENC vetítőszén kereskedő

BUDAPEST, VII., ERZSÉBET-
KÖRÚT 8. Tel.: 140-736

Világmarkás vetítőszéneket
versenyképes áron rendeljen

8. A keleten harcoló német katonák is igyekeznek boldog karácsonyi hangulatot teremteni.
9. A finn arcvonalon.
10. A szovjet a Moszkva körüli hidakat majdnem kivétel nélkül szétrombolta.
11. Moscardó tábornok, Alcazar hőse védője meglátogatta a spanyol kék hadosztályt, majd ezt követően a Führer fogadta a főhadiszállásán.
12. Három nappal a japán—amerikai háború kitörése után a Führer a birodalmi ülésen beszélt a német néphez.
13. A Nagybritannia és Északamerikai Egyesült Államok ellen harcoló japán véderő legfőbb parancsnoka maga a császár.

6. sz.

1. A piemonti herceg, a gyalogság legfőbb felügyelője, szemlét tart egy, a frontra induló páncélos-hadosztály felett.
2. Reményi-Schneller Lajos pénzügyminiszter Rómában.
3. A régi, római Rocca della Verruca nevű hegy, amelyen több, mint 2 km. hosszúságban hatalmas alpesi út vezet, melyet egy hegyiszárad épített.
4. A spanyol államfő Madridban, a Szépművészeti Palotában megnyit egy kiállítást.
5. Horvátország. A poglavnik a kormányzósági palotában fogadta a bolgár királyi Operaház balettkarát.
6. Mandzsukuo. Hsin-King-ben a Konfucius tiszteletére rendezett ünnepek.
7. Svédországban. Látogatás egy syéd dohánygyárban. — Szopókás cigaretták készítése.
8. Hadi-híradó.

7. sz.

1. Genovában leleplezték Constanzo Cianonak, a cortelazzo hősnék szobrát, fia, a jelenlegi olasz külügyminiszter jelenlétében.
2. Megnyitják a Bologna—Trento közötti, legutóbb villamosított vasútvonalat.
3. A rekettye feldolgozása Olaszországban.
4. Hsin-King-ben, a Konfucius tiszteletére rendezett ünnepségen, hagyományos szent táncokat mutattak be.
5. Svédországban, a Gotenburgi-öbölben, kíséletet végeztek hajótörtek megmentésére. A mentés egy speciális horgonykötél-dobogó segítségével megy végbe.
6. Hírek a háborúból.

Premierfilmszínházak műsora:

ÁTRIUM
CASINO
CITY
CORSO
CORVIN
DÉCSI
FORUM
OMNIA
RÁDIUS
ROYAL A.
SCALA
URÁNIA

Régi keringő
Régi keringő
A néma kolostor
Ninocska
Krüger apó
Szűts Mara házassága
Miért?
A néma kolostor
Pinocchio
Ninocska
Régi keringő
Táncoló Bécs

XII. 22-től
XII. 22-től
XII. 22-től
XII. 22-től
XII. 19-től
XII. 19-től
XII. 22-től
XII. 22-től
XII. 21-től
XII. 20-től
XII. 22-től
XII. 18-től

Jupiter
Jupiter
Művelődés
Metro
Tobis
Palatinus
Hunnia
Művelődés
Hunnia
Metro
Jupiter
UFA

